

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ดนตรี ม.4-6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง : นายนันทกร พงศ์เลิศวุฒิ

ผู้ตรวจ : นางสาวกรกมล จิมาชัย

เรืออากาศเอก ชันวาท พุ่งทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรพงษ์ บ้านไกรทอง

บรรณาธิการ : นายหฤษฎ์ เตือนหทัย

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ดนตรี ม.4-6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง : นายนันทกร พงศ์เลิศวุฒิ

ผู้ตรวจ : นางสาวกรกมล จิมาชัย

เรืออากาศเอก ชันวาท พุ่งทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรพงษ์ บ้านไกรทอง

บรรณาธิการ : นายหฤษฎ์ เตือนหทัย

พิมพ์ครั้งที่ 1 : กันยายน 2566

จำนวน : 3,000 เล่ม

จัดทำและจัดจำหน่ายโดย :

บริษัท ศูนย์หนังสือ เมืองไทย จำกัด

นางสาวปัญญานิ วิทวัสพันธ์

101/14 หมู่บ้านมณีนยา 3 ซอย 10 ถนนรัตนธิเบศร์

ตำบลไทรมา อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน 55100

โทร. 0-2924-6316

โทรสาร 0-2594-3923

E-mail : editor@muangthaibook.com

Website : www.muangthaibook.com

พิมพ์ที่ : บริษัท พิมพ์งาน พิธีกรรม จำกัด

12/22 หมู่ที่ 10 ตำบลคลองข่อย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

ISBN : 978-616-281-997-1

ราคา : 89 บาท

“หนังสือเล่มนี้เป็นลิขสิทธิ์ของ บริษัท ศูนย์หนังสือ เมืองไทย จำกัด ห้ามทำซ้ำ คัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนาตีพิมพ์ หรือวิธีการอื่นใดไปเผยแพร่ ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจาก บริษัท ศูนย์หนังสือ เมืองไทย จำกัด”

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี ม.4-6 เล่มนี้ เรียบเรียงขึ้นสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งมีเนื้อหาตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เนื้อหาในหนังสือมีทั้งหมด 8 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) ดนตรีกับชีวิต (2) วงดนตรี (3) ตัวโน้ต เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางดนตรี (4) การฝึกปฏิบัติร้องเพลงและการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี (5) การสร้างสรรค์งานดนตรี เอกลักษณะทางดนตรี และการอนุรักษ์ดนตรีไทย (6) ดนตรีประเทศเพื่อนบ้าน (7) ดนตรีในยุคสมัยต่าง ๆ และ (8) บทบาทของดนตรีในสังคม พร้อมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้และคำถามประจำหน่วย เพื่อพัฒนากระบวนการคิด เสริมทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ใน การดำเนินชีวิต และกระบวนการทำงานได้เป็นอย่างดี

ฝ่ายวิชาการ ศูนย์หนังสือ เมืองไทย และผู้เรียบเรียง หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี ม.4-6 เล่มนี้ จะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ให้ความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ผู้สอน ตลอดจนที่จะนำไปใช้ให้บรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ทั้งนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ฝ่ายวิชาการ ศูนย์หนังสือ เมืองไทย และผู้เรียบเรียง พร้อมน้อมรับคำติชม และกรุณาแจ้งให้สำนักพิมพ์ทราบ เพื่อดำเนินการ ปรับปรุงในโอกาสต่อไป

นายเน้นทร พงศ์เลิศวุฒิ

และ

ฝ่ายวิชาการ ศูนย์หนังสือ เมืองไทย

สารบัญ

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ดนตรีกับชีวิต 1

1.1 ดนตรีกับการผ่อนคลาย	2
1.2 ดนตรีกับการพัฒนามนุษย์	2
1.3 ดนตรีกับการบำบัดรักษา	3
1.4 ดนตรีกับการประชาสัมพันธ์	4
1.5 ดนตรีกับธุรกิจ	4
1.6 ดนตรีกับการศึกษา	5
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1	7
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ 1	8

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 วงดนตรี 9

2.1 วงดนตรีไทย	10
2.2 วงดนตรีสากล	26
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 2	37
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ 2	38

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ตัวโน้ต เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางดนตรี 39

3.1 ตัวโน้ต เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางดนตรีสากล	40
3.2 ตัวโน้ต เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางดนตรีไทย	49
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 3	57
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ 3	58

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การฝึกปฏิบัติร้องเพลงและการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี	59
4.1 เทคนิคการร้องเพลงสากล	60
4.2 เทคนิคการร้องเพลงไทย	63
4.3 การบรรเลงดนตรีสากล	66
4.4 การบรรเลงดนตรีไทย	72
4.5 เกณฑ์ในการประเมินผลงานทางดนตรี	83
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 4	85
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ 4	86
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสร้างสรรค์งานดนตรี เอกลักษณ์ทางดนตรี และการอนุรักษ์ดนตรีไทย	87
5.1 การสร้างสรรค์งานดนตรี	88
5.2 เอกลักษณ์ทางดนตรี	92
5.3 แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรีไทย	101
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 5	105
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ 5	106
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ดนตรีประเทศเพื่อนบ้าน	107
6.1 วัฒนธรรมดนตรีอาเซียน	108
6.2 ดนตรีในกลุ่มประเทศอาเซียน	111
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 6	139
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ 6	140

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ดนตรีในยุคสมัยต่าง ๆ	141
7.1 ยุคสมัยของดนตรีไทย	142
7.2 ยุคสมัยของดนตรีสากล	150
7.3 คีตกวีไทย	156
7.4 คีตกวีสากล	158
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 7	161
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ 7	162
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 บทบาทของดนตรีในสังคม	163
8.1 ดนตรีกับมนุษย์	164
8.2 ดนตรีกับการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย	166
8.3 ดนตรีกับความเชื่อและค่านิยม	167
กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 8	171
คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ 8	172
บรรณานุกรม	173

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ดนตรีกับชีวิต

สาระที่ 2

ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1

เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ศ 2.1 ม.4-6/8 นำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานอื่น ๆ

ผังสาระการเรียนรู้

1. ดนตรีกับการผ่อนคลาย
2. ดนตรีกับการพัฒนามนุษย์
3. ดนตรีกับการบำบัดรักษา
4. ดนตรีกับการประชาสัมพันธ์
5. ดนตรีกับธุรกิจ
6. ดนตรีกับการศึกษา

สาระสำคัญ

วิถีชีวิตของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับดนตรีในหลายด้าน โดยมีการนำดนตรีมาประยุกต์ใช้กับงานต่าง ๆ ทั้งเพื่อผ่อนคลาย การพัฒนามนุษย์ การประชาสัมพันธ์ การบำบัดรักษาการเจ็บป่วย การประกอบธุรกิจ และการศึกษา

2

ดนตรี ม.4-6

ดนตรีมีความเกี่ยวข้องและอยู่คู่กับชีวิตของมนุษย์มาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นดนตรีที่บรรเลงในงานพิธีมงคลต่าง ๆ หรือดนตรีที่บรรเลงในงานอวมงคล นอกจากนี้ ดนตรียังเป็นงานศิลปะอีกประเภทหนึ่งที่ใช้เสียงเป็นเครื่องมือสื่อสารข้อความและอารมณ์ต่าง ๆ ออกไปในวงกว้าง และยังได้รับการยกย่องให้เป็นภาษาสากลของมนุษยชาติอีกด้วย ซึ่งเราสามารถนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานด้านต่าง ๆ ได้หลายด้าน ดังนี้

1.1 ดนตรีกับการผ่อนคลาย

จากงานวิจัยพบว่าดนตรีที่มีจังหวะช้า ๆ จะทำให้การหายใจ การเต้นของชีพจรและหัวใจช้าลง ช่วยลดความดันโลหิตและลดความตึงของกล้ามเนื้อ รวมถึงช่วยลดความตึงเครียดของร่างกาย ดังนั้น หากเรามีความเครียดสามารถใช้ดนตรีเข้ามาผ่อนคลายความเครียดที่เกิดขึ้นได้ โดยเลือกฟังดนตรีที่มีท่วงทำนองสูงต่ำไพเราะ จังหวะของดนตรีสม่ำเสมอ เนื้อร้องของบทเพลงมีความสร้างสรรค์ และควรฟังในระดับเสียงที่เหมาะสม เลือกสถานที่ที่ปลอดภัย เยียบสงบ ปราศจากการรบกวน เช่น นั่งหรือนอนบนเก้าอี้อย่างผ่อนคลาย จากนั้นจึงเปิดฟังดนตรีแล้วหลับตาคิดหรือจินตนาการถึงสิ่งที่ทำให้รู้สึกดี หรือความทรงจำที่น่าประทับใจ

เราสามารถใช้ดนตรีมาช่วยผ่อนคลายความเครียดได้

1.2 ดนตรีกับการพัฒนามนุษย์

ดนตรีมีส่วนในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. **พัฒนาด้านกระบวนการคิด** เมื่อสมองได้รับการกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอจากบทเพลงที่มีทำนองง่าย ๆ มีคำร้อง เพลงที่มีเครื่องดนตรีน้อยชิ้น ไปจนถึงเพลงที่มีวงดนตรีขนาดใหญ่ สมองจะสามารถรับรู้ เข้าใจ จำเสียงดนตรีต่าง ๆ ได้ ทำให้สามารถวิเคราะห์แนวทำนองเครื่องดนตรีแต่ละแนว สังเคราะห์คุณภาพของเสียงประสาน และประเมินคุณค่าของบทเพลงนั้น ๆ ได้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับทักษะกระบวนการคิดที่สำคัญ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การตัดสินใจ เป็นต้น ดังนั้น เราจึงสามารถใช้ดนตรีในการพัฒนากระบวนการคิดของตนเองได้

2. พัฒนาด้านสติปัญญา การนำกิจกรรมด้านดนตรีเข้าไปบูรณาการกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นร้องเพลง ฟังเพลง หรือทั้งร้องและบรรเลงไปพร้อมกัน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดรวบยอดเนื้อหาวิชานั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น เรียนรู้ได้เร็วขึ้น และมีความคงทนในการจำยาวนาน ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าดนตรีนั้นมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. พัฒนาด้านอารมณ์ ความสามารถในการพัฒนาอารมณ์เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การรู้อารมณ์ตนเอง การรู้จักสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง การบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง การรู้อารมณ์ผู้อื่น และการบริหารจัดการอารมณ์ผู้อื่น มีงานวิจัยพบว่าสมองของมนุษย์สามารถตอบสนองและจำแนกอารมณ์ทางดนตรีได้ว่าเป็นความสุข ความเศร้า ความกลัว ความโกรธ โดยการตรวจสอบคลื่นไฟฟ้าในสมอง ผู้ฝึกฝนหรือมีประสบการณ์ทางดนตรีจะเป็นผู้รู้จักอารมณ์ตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ รวมทั้งเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น อารมณ์ทางดนตรีเป็นสถานการณ์จำลองของอารมณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของมนุษย์ การที่สมองเรียนรู้ลักษณะอารมณ์ต่าง ๆ เมื่อเวลาที่ต้องเผชิญกับสภาวะทางอารมณ์ใด ๆ ย่อมไม่หวั่นไหว และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

การเล่นดนตรีสามารถทำให้เรา
รู้จักอารมณ์ของตนเอง

1.3 ดนตรีกับการบำบัดรักษา

ดนตรีบำบัดเป็นการนำดนตรีหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ของดนตรีมาประยุกต์ใช้ในการทางการแพทย์ เพื่อรักษาผู้ป่วยหรือพัฒนาศักยภาพด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ โดยดนตรีจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่กระหว่างผู้บำบัดกับผู้เข้ารับการรักษา ตามกิจกรรมที่เหมาะสม

การนำดนตรีมาเป็นส่วนหนึ่งในการบำบัดรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาล
(ที่มา : <https://www.snmri.go.th/mt/>)

1.4 ดนตรีกับการประชาสัมพันธ์

คนส่วนใหญ่ชอบฟังและชมการแสดง เสียงดนตรีและเสียงเพลงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและชื่นชอบของคนทั่วไป จึงได้มีการแสดงดนตรีไปใช้เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้า หรือนำเสนอประกอบการแสดงสินค้าต่าง ๆ เช่น การนำดนตรีหรือบทเพลงของศิลปินมาเปิดพร้อมกับพูดเชิญชวนให้ลูกค้าซื้อสินค้าหรือใช้บริการต่าง ๆ

การใช้ดนตรีมาเป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์สินค้า

1.5 ดนตรีกับธุรกิจ

ในปัจจุบันการประกอบอาชีพดนตรีไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะศิลปินผู้สร้างผลงานการประพันธ์เพลงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเป็นนักร้อง นักดนตรี วาทยกร ผู้เรียบเรียงเพลง ผู้รับจ้างบรรเลงดนตรี นอกจากนี้ยังมีธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับดนตรีอีกมากมาย เช่น

- 1. โรงเรียนดนตรี** ปัจจุบันมีผู้สนใจเรียนด้านดนตรีมากขึ้น ทั้งการเล่นดนตรีประเภทต่าง ๆ และการร้องเพลง เพราะเป็นช่องทางก้าวสู่อาชีพดนตรีได้ จึงทำให้ธุรกิจมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่กลุ่มเด็กเล็กไปจนถึงกลุ่มผู้ใหญ่ แต่ธุรกิจต้องดำเนินการตามกฎหมายระเบียบข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ คือต้องมีครูดนตรี หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน มีสถานประกอบการ
- 2. ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดนตรี** เป็นแหล่งรวบรวมผลิตภัณฑ์ทางดนตรี ได้แก่ อุปกรณ์ทางดนตรี เครื่องดนตรี หนังสือดนตรี นิตยเพลง ของที่ระลึกทางดนตรี รวมไปถึงการให้บริการซ่อมเครื่องดนตรี มีการจำหน่ายทั้งทางออนไลน์และทางร้านต่าง ๆ การประกอบธุรกิจประเภทนี้มีสิ่งที่ต้องคำนึง คือ สินค้าต้องมีคุณภาพ มีลิขสิทธิ์ มีสภาพสมบูรณ์ ผู้ให้บริการควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องดนตรีนั้น ๆ เพื่อจะได้แนะนำลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการได้อย่างถูกต้อง

3. **ห้องซ้อมดนตรี** เป็นธุรกิจที่ลงทุนเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องดนตรีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สนใจมาใช้บริการห้องซ้อมดนตรี ผู้ประกอบธุรกิจห้องซ้อมดนตรีให้ความสำคัญแก่ลูกค้า โดยต้องทำความเข้าใจความต้องการและข้อกำหนดของลูกค้า เพื่อจะได้ตอบสนองและสนับสนุนการที่ลูกค้ามาใช้บริการได้อย่างเหมาะสม

4. **ห้องอัดเสียง** เป็นห้องที่ใช้ทำการบันทึกเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ ที่ต้องใช้ไมโครโฟนในการเก็บเสียง เช่น บันทึกเสียงกลอง กีตาร์ เสียงร้อง ซึ่งต้องสามารถกันเสียงรบกวนจากภายนอกห้องให้ได้มากที่สุด เพื่อจะเก็บเสียงได้สะอาดที่สุดจากแหล่งกำเนิดเสียง ห้องนี้จะเน้นเรื่องความเป็นอะคูสติกของเสียงอย่างมาก เพื่อช่วยให้เสียงเครื่องดนตรีหรือเสียงร้องมีคุณภาพมากสมจริง มีการสะท้อนเสียงที่เหมาะสมและถูกต้อง

ห้องอัดเสียง

1.6 ดนตรีกับการศึกษา

ดนตรีเข้ามามีบทบาทในการช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนที่สอดแทรกดนตรีเข้าไปในเนื้อหาวิชา จะทำให้ผู้เรียนเกิดสมาธิและสนุกสนานไปกับการเรียน ไม่เบื่อหน่าย รู้สึกผ่อนคลาย ไม่รู้สึกหนักหรือตึงเครียดจนเกินไป การสอนภาษาผ่านบทเพลงที่มีเนื้อร้องเกี่ยวกับภาษาเหล่านั้นจะช่วยให้จดจำและเข้าใจได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ปัจจุบันสถานศึกษาหลายแห่งได้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับดนตรีเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้หลังจากจบการศึกษา

การเรียนดนตรีในสถาบันการศึกษา

สรุป

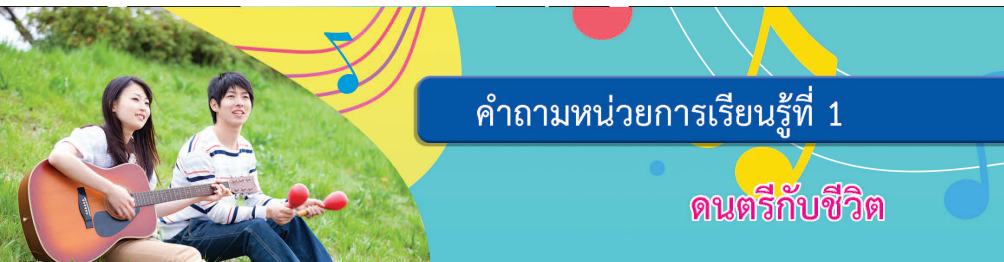
ดนตรีมีบทบาทและความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก เราสามารถนำดนตรีมาประยุกต์ใช้กับงานด้านต่าง ๆ เช่น ใช้ผ่อนคลายความเครียด ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ทั้งในด้านความคิด สติปัญญา และอารมณ์ ใช้บำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยบางชนิด ใช้ในด้านการประชาสัมพันธ์ ใช้ประกอบธุรกิจด้านดนตรี ใช้ในการศึกษา

กิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ดนตรีกับชีวิต

1. ให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ของตนเองในการนำดนตรีไปประยุกต์ใช้กับงานด้านต่าง ๆ แล้วออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มสำรวจในชุมชนตนเองว่ามีการนำดนตรีมาประยุกต์ใช้กับงานอะไรบ้าง สรุป แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

คำถามหน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ดนตรีกับชีวิต

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. เราสามารถนำดนตรีมาประยุกต์ใช้กับงานอะไรได้บ้าง
2. หากเราเกิดความเครียดเราสามารถนำดนตรีมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
3. ดนตรีช่วยพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ได้อย่างไร
4. เพราะอะไรจึงมีการนำดนตรีไปใช้ในการประชาสัมพันธ์สินค้าหรือบริการต่าง ๆ
5. ปัจจุบันดนตรีกับการศึกษามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร